

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Sociální práce a potřeba jednoty profesní komory optikou genderu

Autor práce: Lucie Smolíková

Obor studia: SČHP

Posudek vypracoval: dr. Ján Mišovič, CSc.

Datum: 17. 4. 2015

Autorka se orientovala na problémy související s dopadem fungováním samotných vykonavatelů sociální práce na její podobu. Formulace tématu mi připadá složitá a zdá se, že se tato složitost promítla i do obsahu. Předložená práce má teoretický charakter a je rozpracovaná do čtyř kapitol. Už úvod práce je pojatý netradičně. Na s. 7 je vyslovena následující domněnka „jednou z hlavních příčin nízké prestiže tohoto oboru lze spatřovat právě v její feminizaci.“ Hypotéza, která měla být podložena argumenty, se objevuje hned na počátku. Místo základních informací o obsahu a zaměření práce úvod začíná charakteristikami kategorií, s nimiž se dále pracuje. Jde o pojmy sociální práce, společnost, gender a feminismus. První i další stránky jsou napsány expresivním stylem, snad ne vždy vhodným pro tento typ textu, např. „o jednom podivném a někdy hrůzu nahánějícím pojmu, a sice o feminismu.“ s. 7. O ne zcela ujasněné koncepci a spíše o snaze téma rozšiřovat svědčí i další citát „pokládám za důležité věnovat se v této části i již zmíněnému vzdělávání dětí a přístupu vyučujících k otázce gender“ s. 8.

První kapitola je nazvaná Sociální práce v evropské společnosti. První věta kapitoly zní „Podíváme-li se do minulosti naší euroamerické společnosti...“ s. 9. Po dvou odstavcích se na zbývajících třech stránkách věnuje pozornost rozvoji veřejné a soukromé sféry od antiky do poloviny 19. století a s tím souvisejícím postavením žen. Společenské procesy té doby vyznívají v jejím podání zjednodušeně. „S revolučními roky 1830 a 1848 začaly pronikat demokratické ideály. S těmito ideály přišly poměrně velké změny ve společenském uspořádání. Vedle těchto změn získává na síle ekonomika.“ s. 11. Pracuje s historickou metodou, ale velmi volně, nebere v úvahu logiku dějinného vývoje. Ve dvou odstavcích se zabývá vývojem sociální práce. Další části mají název Sociální práce a emancipace českých žen, Situace v sociální práci po 1. světové válce v ČSR, Sociální práce jako uznávaná profese. Úpadek sociální práce. Z naznačeného obsahu kapitoly vyplývá, že její název nekoresponduje se skutečným obsahem.

Druhá kapitola má název Sociální práce v době moderny. Čtenář by očekával, alespoň podle názvu kapitoly charakteristiku hlavních problémů sociální práce. Místo toho po krátkém odstavci čteme „Pro nás je nyní důležité sledovat naši současnou společnost. Když se na ní podívám coby její přímý aktér, nemohu si nepovšimnout jejího rychlého tempa.“ Autorka dále správně konstatuje „My se však nacházíme již v druhé fázi moderny, která bývá označovaná jako postmodernistická.“ Krátký text analyzuje problémy sociální práce v postmoderně na třech stránkách. Deset stránek druhé kapitoly pod názvem Veřejné a soukromé v postmoderně přináší myšlenky různých autorů k postavení mužů a žen ve společnosti. Možná obsah kapitoly alespoň zhruba charakterizuje věta „Dnes už se o patriarchy či mužské nadvládě neuvažuje jako o něčem přirozeném a samozřejmém.“ s. 23. Na jiném místě se konstatuje „...se nadvláda mužů udržela u moci tak dlouho. Byla vnímána jako něco naprosto přirozeného. Tato přirozenost byla systematicky udržována v chodu dějin našimi již známými institucemi, a sice rodinou, církví,

školou a v poslední dekádě i státem," Autorka sice citovala P. Bourdieu, ale z jeho práce, která vyšla u nás v překladu v roce 2000. Znamená to, že Bourdieu mohl popisovat 80., resp. 90. léta ve Francii a ne skutečně poslední dekádu. Vedle charakteristiky mužských a ženských stereotypů předkládá i údaje ČSU ve své vlastní interpretaci. Na s. 28-29 komentuje a prezentuje graf č.1 a uvádí „Z grafu č. 1 můžeme vyčíst, že pro zaměstnání v tomto pracovním odvětví (zdravotnictví a sociální péče) se rozhodlo 13% žen a 2% mužů (jde o dvě slova, píše se zvláště 13 %). Dalo by se z toho usuzovat, že takovéto pracovní odvětví lze označit jako femininní. Na základě genderového kontraktu můžeme předpokládat, že femininní profese nebudou mít vysoký status a společností mohou být podhodnocovány.“ s. 28. Ze zastoupení pracujících v odvětvích NH je možné vyčíst, že v oblasti zdravotní a sociální péče bylo zaměstnáno v roce 2013 339 300 pracovníků, z toho 67 300 mužů, tj. 24, 75 %. Na dalších stranách operuje s počty studentů vysokých škol v roce 2013. Chybí tam však konstatování, že z přijatých studentů v roce 2013 tvořili muži 43, 84 %. Z devíti oborů jenom ve dvou převažovali muži a v dalších sedmi ženy. I v takových oborech jako právo, ekonomické vědy, zemědělsko-lesnické a veterinární.

Třetí kapitola nese název Vliv genderového kontraktu na sociální práci. Začíná odstavcem „Na základě již uvedených faktů by nás neměla lákat iluze toho, že existuje nějaká profese, odvětví, kde by se neprojevovala genderová nerovnost, Přesto se sociální práce tváří, jako by to byl právě její případ.“ s.36, V podkapitole Sociální pracovník nebo sociální pracovnice? se autorka zabývá analýzou jazyka. Konstatuje, že jazykové stereotypy udržují zaběhlé nastavení z dob patriarchy, které ženy diskriminovalo. „Lze tedy soudit, že jazyková diskriminace je běžnou stejně, jako je sexuální smlouva běžnou ve společnosti.“ s. 36-37. Zabývá se i feministickými teoriemi, které poukazují na „institucionalizovaný sexismus v oblasti sociální politiky, akademické půdy, a přerozdělování ekonomických zdrojů.“ s. 39. Dochází k závěru, že sociální práce začíná pozvolna reflektovat sociální struktury.

Čtvrtá kapitola začíná rozborem roztržičnosti sociální práce na základě teoretických a empirických poznatků. Na základě uvedených odpovědí si autorka dovoluje usuzovat, „že osobní angažovanost v profesních organizacích není příliš velká.“ s. 46. Z rozboru různých stránek ankety jí vyplývá „že sociální pracovníci prožívají různorodé vnímání svých sociálních identit a tím mají i různorodý pohled na sociální práci.“ s. 47. Kapitulu dokončuje analýzou roztržičnosti ženských organizací i různorodostí organizací v rámci oboru sociální práce a končí ji zhodnocením ankety o potřebnosti profesní komory pro sociální pracovnice a pracovníky. To, co považuje za přínos je, že „díky společně řešené otázce profesní komory se již nyní začínají sociální pracovníci/sociální pracovnice více sbližovat a reagovat na vzniklou situaci.“ s. 53. Shrnuje, že v sociální práci vládne nejednotnost a roztržičnost. Ale současně dodává „Tato mnohotvárnost je v očích sociálních pracovníků vnímána jako pozitivní.“ s. 57. Objevuje se zde rozpor mezi autorčiným hodnocením a pohledem sociálních pracovníků.

Závěr je napsaný ve znamení stylu celé práce. Začíná odvolávkou na genialitu Ceasara, o níž vyprávěl učitel dějepisu na střední škole. Ceasar, aby se nemusel dělit o moc, zvýšil počet senátorů. „Chytré a jednoduché nemyslíte?“ říká autorka. Hledá přímou úměru mezi postmodernou a nevírou lidí ve velké jednotné plány, přitom si vůbec nevšimla, že takové plány dnes neexistují. Hodnotí cíl bakalářské práce, zabývat se genderovým pohledem na sociální práci. Využila tento pohled a poukázala na možný vliv genderového kontraktu v prosazování profesní komory a nejednotnosti sociálních pracovníků. „Na poslední chvíli“ se zabývá spojitostí sociální

práce s charitativní oblasti a etickým rozměrem na základě jedné z myšlenek encykliky Benedikta XVI. Deus caritas est. Nejen takto připravený závěr, ale i celý text svědčí o určité teoretické a metodologické nevyjasněnosti koncepce práce. Jednotlivá dílčí témata určitě spadala do obsahu práce, ale v jiné, sevřenější a argumentačně podloženější formě.

Autorce kladu otázky: Jsou rozdíly ve feminizaci školství, zdravotnictví a sociální péče zásadně odlišné? Jaká je prestiž zdravotní sestry, učitelky ve společnosti?

Autorka nepřečetla text po sobě. Práce obsahuje mnoho překlepů, nepřesných formulací i gramatických chyb.

s.10 ženy se zdávají , a filosofický vědám , s.17 Veřejná oblast je nímána , s.19 ekonomie nakupuje a hýbá světem, postzdni moderna, s.20 Chytil podle Musila spadá do kritické moderny, postmodena, s. 22 sociální pracovníky pracujících, mezi praktikami a teoretiky, s.24 milná představa , s.37 nejsou spojené s jejich vymezení dobré ženy s.29 Technickým obrům dávají muži přednost. , s.35 biologické povolání , s.38 muži stavění do veřejné správy, s.39 Příkladem genderového vlivu lze spatřovat, s.49 Z Výskumu , s.55 tomuto vniku,

Na základě obsahových, metodologických i formulačních připomínek dávám ke zvážení, zda autorka skutečně prokázala schopnosti na požadované úrovni zpracovat dané téma.

V Českých Budějovicích

Ján Mišovič
Ján Mišovič